Norges teknisk–naturvitenskapelige universitet
Institutt for matematiske fag

LØSNINGSFORSLAG TIL EKSAMEN I MA1202 VÅREN 2013

Oppgave 1

a) Finner at A er radekvivalent med matrisen

$$R = \begin{bmatrix} 1 & -2 & 1 & -1 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Vi ser at $\operatorname{rang}(A) = 2$ og vet dermed at $\dim \operatorname{Kol}(A) = 2 = \dim \operatorname{Rad}(A)$.

1. Behøver å velge 2 lineæret uavhangige vektorer blant radvektorene til A. I dette eksemplet vil alle par av distinkte radvektorer gi en basis for radrommet til A.
2. Som over, må vi velge 2 linæert uavhengige kolonnevektorer fra A. Her vil alle par bortsett fra paret bestående av de to første kolonnene fra venstre gi en basis for kolonnerommet til A.
3. Vi løser det homogene likningsystemet $Rx = 0$ og finner at

$$\left\{ \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, \begin{bmatrix} -2 \\ 0 \\ 1 \\ -1 \end{bmatrix} \right\}$$

er en basis for nullrommet til R og dermed en basis for nullrommet til A.

b) Finner at $\det(B_t) = (t-1)^2(t-2)$ og dermed er $\operatorname{rang}(B_t) < 3$ hvis og bare hvis $t = 1, 2$ (for alle andre verdier av t så er $\operatorname{rang}(B_t) = 3$ da B_t er inverterbar). For $t = 1$ og $t = 2$ er B_t radekvivalent med hhv.

$$\begin{bmatrix} 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \qquad \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Dermed er $\operatorname{rang} B_1 = 1$ og $\operatorname{rang} B_2 = 2$. Fra dimensjonssettningen for matriser finner vi at $\operatorname{nullitet}(B_1) = 3 - \operatorname{rang}(B_1) = 2$ og $\operatorname{nullitet}(B_2) = 1$.

Oppgave 2

a) Finner at karakteristiske polynomet til C er $p_C(\lambda) = \det(\lambda I - C) = \lambda(\lambda - 2)(\lambda - 5)$. Dermed er $0, 2$ og 5 egenverdiene til C. Vi finner egenvektorene til C ved å løse det homogenelikningsystemet $(\lambda I - C)x = 0$.

$\underline{\lambda = 0}$:

$$\begin{bmatrix} -2 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 2 \\ 0 & 2 & -4 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & -2 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = & 0 \\ x_2 = & 2t \\ x_3 = & t \end{cases} \Rightarrow \text{ basis: } \left\{ \begin{bmatrix} 0 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix} \right\}.$$

$\underline{\lambda = 2}$:

$$\begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 2 \\ 0 & 2 & -2 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 0 & 1 & -2 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = & t \\ x_2 = & 0 \\ x_3 = & 0 \end{cases} \Rightarrow \text{ basis: } \left\{ \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \right\}.$$

$\underline{\lambda = 5}$:

$$\begin{bmatrix} 3 & 0 & 0 \\ 0 & 4 & 2 \\ 0 & 2 & 1 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 2 & -1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = & 0 \\ x_2 = & t \\ x_3 = & -2t \end{cases} \Rightarrow \text{ basis: } \left\{ \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ -2 \end{bmatrix} \right\}.$$

b) Siden C er symmetrisk vet vi at den er ortogonalt diagonaliserbar. Vi behøver derfor å finne/velge en ortonormal mengde med 3 egenvektorer. Siden egenvektorer tilhørende ulilke egenrom er ortogonale og siden vi har 3 distinkte egenverdier behøver vi kun å normalisere egenvektorene fra **a)**. La

$$v_1 = \frac{1}{\sqrt{5}} \begin{bmatrix} 0 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix}, v_2 = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}, v_3 = \frac{1}{\sqrt{5}} \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \\ -2 \end{bmatrix}.$$

Da vil

$$P = [v_1 | v_2 | v_3] = \frac{1}{\sqrt{5}} \begin{bmatrix} 0 & \sqrt{5} & 0 \\ 2 & 0 & 1 \\ 1 & 2 & -2 \end{bmatrix}$$

gjøre jobben.

Oppgave 3

a) Da P_2 er en ikke-tom delmengde av vektorrommet av funksjoner fra $\mathbb{R}$ til $\mathbb{R}$ kan vi bruke resultatet som sier at da er det nok å vise at P_2 er lukket mhp. addisjon og skalarmultiplikasjon.

La $p(x) = a_0 + a_1x + a_2x^2$ og $q(x) = b_0 + b_1x + b_2x^2$ og $c \in \mathbb{R}$.

<u>Addisjon:</u>

$$p(x)+q(x) = a_0+a_1x+a_2x^2+b_0+b_1x+b_2x^2 = (a_0+b_0)+(a_1+b_1)x+(a_2+b_2)x^2 \in P_2.$$

<u>Skalarmultiplikasjon:</u>

$$c \cdot p(x) = c(a_0 + a_1x + a_2x^2) = ca_0 + ca_1x + ca_2x^2 \in P_2.$$

Betrakt P_2 som et indreproduktrom ved at

$$\langle p(x), q(x)\rangle = p(-1)q(-1) + p(0)q(0) + p(1)q(1).$$

La $p_1(x) = x - x^2$ og $p_2(x) = 1 - x^2$ og sett $W = \operatorname{Span}\{p_1(x), p_2(x)\}$. La $T\colon P_2 \to \mathbb{R}^2$ være avbildningen gitt ved

$$T(q(x)) = \begin{bmatrix} \langle q(x), p_1(x)\rangle \\ \langle q(x), p_2(x)\rangle \end{bmatrix}.$$

b) Dette følger av at indreprodukt er lineær i begge variabeler og dermed spesielt i første variabel. Har at $\langle aq(x) + br(x), p(x)\rangle = a\langle q(x), p(x)\rangle + b\langle r(x), p(x)\rangle$. Får dermed at

$$\begin{aligned} T(aq(x)+br(x)) &= \begin{bmatrix} \langle aq(x)+br(x), p_1(x)\rangle \\ \langle aq(x)+br(x), p_2(x)\rangle \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a\langle q(x), p_1(x)\rangle + b\langle r(x), p_1(x)\rangle \\ a\langle q(x), p_2(x)\rangle + b\langle r(x), p_2(x)\rangle \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} a\langle q(x), p_1(x)\rangle \\ a\langle q(x), p_2(x)\rangle \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} b\langle r(x), p_1(x)\rangle \\ b\langle r(x), p_2(x)\rangle \end{bmatrix} = a\begin{bmatrix} \langle q(x), p_1(x)\rangle \\ \langle q(x), p_2(x)\rangle \end{bmatrix} + b\begin{bmatrix} \langle r(x), p_1(x)\rangle \\ \langle r(x), p_2(x)\rangle \end{bmatrix} \\ &= aT(q(x)) + bT(r(x)). \end{aligned}$$

for alle $a, b \in \mathbb{R}$ og alle $q(x), r(x) \in P_2$.

c) Har at

$$\begin{aligned} \operatorname{Ker} T &= \{q(x) \in P_2 |\ T(q(x)) = 0\} \\ &= \left\{ q(x) \in P_2 \;\middle|\; \begin{bmatrix} \langle q(x), p_1(x)\rangle \\ \langle q(x), p_2(x)\rangle \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \end{bmatrix} \right\} \\ &= \{q(x) \in P_2 |\ \langle q(x), p_1(x)\rangle = 0 = \langle q(x), p_2(x)\rangle\} \\ &= \{q(x) \in P_2 |\ \langle q(x), k_1p_1(x) + k_2p_2(x)\rangle = 0\ \forall\ k_1, k_2 \in \mathbb{R}\} \\ &= \{q(x) \in P_2 |\ \langle q(x), p(x)\rangle = 0\ \forall\ p(x) \in W\} \\ &= W^{\perp} \end{aligned}$$

For å finne en ortogonal basis for P_2 kan vi bruke at i et indreproduktrom så er en ortogonal mengde lineært uavhengig. Det er dermed nok å finne en ortogonal mengde med 3 vektorer siden $\dim P_2 = 3$. Merk at $p_1(x)$ og $p_2(x)$ er ortogonale da $\langle p_1(x), p_2(x)\rangle = 0$. Siden $\operatorname{Ker} T = W^{\perp}$ ser vi at det er nok å velge $p_3 \neq 0 \in \operatorname{Ker} T$. Vi kan f.eks. velge $p_3(x) = x^2 + x$, da vil $\{p_1, p_2, p_3\}$ være en ortogonal basis for P_2.

Oppgave 4 La A være en 2×2, Markov og symmetrisk matrise og la $|q| < 1$ være en reell egenverdi for A.

a) Vi begynner med en generell 2×2-matrise

$$M = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}.$$

Betingelsen at M er symmetrisk ($M^T = M$) gir oss at

$$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a & c \\ b & d \end{bmatrix} \Rightarrow M = \begin{bmatrix} a & b \\ b & d \end{bmatrix}.$$

At M er en Markovmatrise betyr at summen av elementene langs hver kolonne er 1. Dette gir at $a + b = 1$ og $b + d = 1$. Dermed har vi at $a = d$, dvs

$$M = \begin{bmatrix} a & b \\ b & a \end{bmatrix}, \ a + b = 1 \left(\Rightarrow M = \begin{bmatrix} a & 1-a \\ 1-a & a \end{bmatrix} \right).$$

Vi ser på det karakteristiske polynomet til M:

$$\begin{aligned} p_M(\lambda) &= \det(\lambda I - M) = \begin{vmatrix} \lambda - a & -b \\ -b & \lambda - a \end{vmatrix} = (\lambda - a)^2 - b^2 \\ &= (\lambda - a - b)(\lambda - a + b) = (\lambda - 1)(\lambda - q) \end{aligned}$$

som gir egenverdiene 1 og q, og der $q = a - b = a - 1 + a = 2a - 1$. Ved å substituere $a = \frac{1+q}{2}$ i M får vi at M kan uttrykkes som

$$\frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1+q & 1-q \\ 1-q & 1+q \end{bmatrix}$$

Vi finner egenrommene til M.
$\underline{\lambda = 1}$:

$$\frac{1}{2} \begin{bmatrix} 1-q & q-1 \\ q-1 & 1-q \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = & t \\ x_2 = & t \end{cases} \Rightarrow \text{basis: } \left\{ \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} \right\}.$$

$\underline{\lambda = q}$:

$$\frac{1}{2} \begin{bmatrix} q-1 & q-1 \\ q-1 & q-1 \end{bmatrix} \sim \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = & t \\ x_2 = & -t \end{cases} \Rightarrow \text{basis: } \left\{ \begin{bmatrix} 1 \\ -1 \end{bmatrix} \right\}.$$

b) Merk at denne Markovprosessen gir oss en symmetrisk Markovmatrise og vi kan dermed bruke det vi fant fra **a)**. En Markov matrise har som stabil-tilstandsvektor den unike sannsynlighetsvektorene fra egenrommet tilhørende egenverdien $\lambda = 1$. I dette tilfellet blir den stabile-tilstandsvektoren:

$$v = \begin{bmatrix} 1/2 \\ 1/2 \end{bmatrix}.$$

Dersom $x^{(0)} = \begin{bmatrix} x_1 & x_2 \end{bmatrix}^T$ er initial-fordelingen av røykere og ikke-røykere (dvs. $x_1 + x_2 = 1$) får vi at

$$M^n x^{(0)} \to [v|v]\, x^{(0)} = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} x_1 + x_2 \\ x_1 + x_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{1}{2} \\ \frac{1}{2} \end{bmatrix}$$

siden $x_1 + x_2 = 1$. Vi ser at i det lange løp vil fordeling mellom røykere og ikke-røykere gå mot $50 : 50$.

Oppgave 5 La λ være en egenverdi for A og la $x \neq 0$ være egenvektor tilhørende λ, dvs. $Ax = \lambda x$. Hvis vi ser på $A^2 x$ får vi at λ^2 er egenverdi tilhørende egenvektoren x

$$A^2 x = AAx = A\lambda x = \lambda Ax = \lambda^2 x$$

Samtidig har vi at $A^2 = A$, dette gir at $A^2 x = Ax$, som medfører at $\lambda^2 x = \lambda x$. Vi får da at $(\lambda^2 - \lambda)x = 0$. Da $x \neq 0$ må $\lambda^2 - \lambda = 0$ som gir at $\lambda = 0$ eller $\lambda = 1$ er eneste mulighet.